

הרב ייחיאל פאוסט

שליח שלא ניתן לגירושין ומינוי שליח שלא בפנוי

ראשי פרקים

א. אבא בר מניומי - והקשאים בהלכות שבמעשה

ב. שיטת רע"א

1. שני סוגים שליחות

2. שליח שלא ניתן לגירושין - "ሚלי"

3. אבא בר מניומי - ממונה שלא בפנוי

ג. "האשה עצמה מביאה גיטה" - שליח שלא ניתן לגירושין?

ד. שיטת הפנוי יהושע

1. אין צורך לקבוע שהשליחותبطلת משום ملي

2. עיון בדברי הפנוי

ה. שיטת רשי"י במינוי שליח שלא בפנוי

ו. דברי ראשונים - בנגדם לדברי רע"א והפנוי

ז. החיסרון בשליחות שלא ניתנה לגירושין

1. נפ"מ בין שני סוגים שליחות

2. שליחות שלא ניתנה לגירושין - כת הגירושין בידי הבעל

3. אין בסוגיא בעיה של ملي

ח. החוו"א של התוטסי והרין

ט. שיטת התשב"ץ, השוואה וסיכום השיטות

א. אבא מר מניומי והקשאים בהלכות שבמעשה

איתא בגיטין בט,ב:

ההוא גברא דשדר לה גיטה לדביתהו. אמר שליח לא ידענא לה.

אמר ליה זיל יhabba לאבא בר מניומי, דאייתו ידע לה וליזיל וליתבינה ניהלה.

אתא ולא אשכח לאבא בר מניומי. אשכחיה לרבי אבחו ורבי חנינא בר פפא

ור' יצחק נפחא, ויתיב רב ספרא גביהםו.

אמרו ליה: מסור מלך קמי זידן, דכי יתמי אבא בר מניומי ניתבינה ליה
וליזיל וליתבינה ליה.

אמר להו רב ספרא: והא שליח שלא ניתן לגירושין הוא?! איכסopo.

אמר רבא: קפחינהו רב ספרא לתלא רבנן טמכוי.

אמר רבashi: במאי קפחינהו? מי קאמר ליה אבא בר מנויומי ולא את? איقا דאמר: אמר רבא קפחינהו רב ספרא לתלטת רבן סמוכי בטעתה. אמר רבashi מאי טעوتא? מי קאמר ליה אבא מנויומי ולא את?

וכתיב שם הפנוי (בד"ה רשי' בד"ה והא שליח וכן נקטו האחرونנים - רעכ"א لكمן ועוד) "ומשם מדברי כולם (רש"י, הר"ף, הרא"ש, הרשב"א, הר"ו), דלמוסרו לאבא בר מנויומי ודאי הוא שליח".

והתקשו האחرونנים: מדוע חיסרונו הכח של השליה משום שהוא "שליח שלא ניתן לגירושין" שלא אפשר לו למסור = למנות את בית הדין, לא מונע ממנו את היכולת למנות את אבא בר מנויימי כליח? זאת, מלבד עצם הצורך להבין מהו החיסרונו ב"שליח שלא ניתן לגירושין".

ב. שיטת רע"א

1. שני סוגי שליחות

רע"א בחידושיו לדף סג'ב כתוב:

"ולזה ציל, דעתך סברת לא ניתן לגירושין כך הוא: כיון זהראשון לא נעשה שליח לגרש, ואם כן במה שהשליח עושה שליח אין המעשה שליחות השני מכוחו שהוא מעמיד אחר במקומו, דהא הוא בעצמו אינו יכול ליתן, אלא שעושה שליח בשבייל הבעל. והיינו דזוזו בעצמו שליחות הא' לעשות שליח במקומו של הבעל, דמה שמוסטל על הבעל לעשות שליח, זה עושה הבעל ע"י שלחו".

ותורף דבריו: ישן בעניינו כי אפשרויות של שליחות:

א. כח הגירושין נמסר ע"י הבעל לשליה א'. שליח א' ממנה שליח ב' למסור את הגט. דהיינו שליח א' מוסר לשליה ב' - שעומד בעת במקומו - את הכח שהוא לו בעצמו - כח לגרש.

ב. שליח א' לא קיבל כל כח לגרש. כח הגירושין נשאר אצל הבעל, שרוצה למוסרו לשליה ב'. שליחותו של הראשון אינה אלא לעשות שליח במקומו של הבעל, שליח שיקבל את הכח לגרש יישורית מן הבעל.

"שליח שלא ניתן לגירושין" הינו שליח מהסוג השני. שליח שאין לו כח לגרש ושביל שליחותו היא להעביר את הכח מהבעל לשליה ב'.

כך גם כתוב רשיי בדף כתם בבד"ה "זהה שליח שלא ניתן לגירושין והוא":
"השליח הזה לא עשה שליח לגרשנה, אלא למוסרו לאבא בר מנויומי..."

2. שליח שלא ניתן לגירושין – "מילי"

מהו החיסרון בשליח שלא ניתן לגירושין שאין לו כח לגרש בעצמו ושלכל
שליחותו היא לעשות את השליח השני שלוו של הבעל?

"ומשם המכיא לא מהני, כיון דעתה של שליח על ملي בעלה, דהבעל מוסר
שליח רק עניין עשיית השליח, דהיינו דברים בעלה".

לו ניתן היה לשlich בסוגיותנו הכח לגרש, היה מצורף לכך זה את הגט שבידיו,
ולא היה כאן חיסרון של "מילי", אך מינוי שליחות, שבכל עניינה למננות שליח
אחר כשלחו של הבעל, אינה מצורפת לגט, ולכן יש בה חיסרון מצד ملي.

כך הסביר רע"א את שיטת רשיי (ואות ההו"א של תוד"ה וכי מטיה להתמס
בדף כד, אלא שמלסקנה נקטו Tosfot שאף שליחות זו מצורפת לגט, ואין
כאן חיסרון של ملي). כך הוא אפוא פירושם של דברי הגמ' : מכיוון שהשליח
אינו ניתן לגירושין, הוא ملي, ולכן אין יכול למסור את השליחות לב"ד.

על הסברו של רע"א נראה להעיר:

א. לדבריו, הסיבה שאין שליח יכול למסור לביה"ד, הינה משום שמיili לא
מיימסרן שליח. מוזע אמר' הגמ' לא הזכירה כלל טעם זה. היה לה למג'י
לומר: וזה שליח שלא ניתן לגירושין הוא (כפי שאכן הקשתה) ולהוסיף - וכי
שאמרה למשל בדף ס"ב: "זה אמר שמואל אמר רב הילכה כרבו יוסי אמר
מילי לא מיימסרן שליח". מוזע הגמ' לא הזכירה בסוגיותנו את הטעם של
מיili, ושאלת בפשיותם באופן משתמע ממנה שהשאלה הינה אליבא דכו"ע
ולא נתונה כלל בחלוקת (כשבמיili הרי יש מחלוקת אם מיימסרן שליח).

ב. ע"פ הבנתו, נדחך רע"א להעמיד את הגמ' בדף כד, אליבא דרש"י ולומר,
שעסקין שם שהבעל אמר לאשה שתיתנו את הגט לפולני - אדם מוגדר, ולא
השאר בידייה את החלטתה למי למסור, אוקימטא שלא משתמעת מהגמ'.

נברר מעט את הסוגיא שם ואת דברי רע"א, בקטע הבא - אות ג.

3. אבא בר מנויומי – ממונה שלא בפניו

עדין יותר ליישב מדוע יכול היה השליח למסור את הגט לאבא בר מנויומי.
הרי אין כאן שליחות, משום שהוא ملي. על כך עונה רע"א:

"**דאין שליח עושה לאבא בר מנויומי שליח במקום הבעל, אלא דהבעל בעצמו עושה לאבא בר מנויומי שליח שלא ניתן בפנוי, ומוציאו לו כן עיי' שליח דחויה מעשה קוף בעלמא.**"

הולכתו של "השליח" את הגט לאבא בר מנויומי אינה מעשה מגדרי שליחות אלא כמעשה קוף בעלמא. הבעל הוא זה שמיינה את אבא בר מנויומי שלא בפנוי. בעצם, לא תיתכן כלל שליחות מן הסוג השני דלעיל, למאי' שמיili לא מימסרן שליח, משום שכל שליחות כזו היא בגדר מיili.

ג. "האשה עצמה מביאה גיטה" - שליח שלא ניתן לגירושין?

הגמ' בדף כד, א דנה בדברי המשנה: "האשה עצמה מביאה את גיטה, ובבדך שהיא צריכה לומר בכתב בפני ובפני נחתם".

אחרי הבאת אוקיימותות שונות אוטנן דוחת הגמ', מביאה הגמ': "דאמר לה חוי שליח להולכה עד דמטית התם, וכי מטית התם שי שליח לקבללה. הנicha למאי' אשעה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, אלא למאי' אין האשעה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, Mai Aica למייר? טעמא Mai Meshom Daiaca Biyon Dubul vachca Beul La Kefid. הנicha למאי' משום ביון דבעל, אלא למאי' משום חצרה הבאה לאחר מכון, Mai Aica למייר? דאמר לה חוי שליח להולכה עד דמטית התם, וכי מטית התם שי שליח להולכה וקובלי את גיטך מיניה".

התוס' שם (ד"ה וכי מטית) וכן הר"ן (טו, א בדף הר"י פ), הבינו שליחותה של האשעה הינה שליחות שלא ניתן לגירושין.

לפי חשבונו של ריע"א בשיטת רשיי (ובהו"א של Tos), אין האשעה יכולה להיות שליח משום "AMILIY", ובבחורהשמי שמנה את השליח הינו הבעל. ומכאן הוכחה ריע"א להעמיד את הגמ', באומר הבעל לאשה למסור את הגט לידי פלוני ידוע מראש, ולא שהיא תבחר את השליח עצמה, ושאין חיסרונו באמירתה "יבפני נכתב" וכו' אף שאינה שליח, משום שעלה ידה גנמרת השליחות להולכה.

וכבר הערנו, שאוקיימתא זו של ריע"א דחויה בפשט הגמ'. ריע"א בנה את דבריו על הבנת התוס' שנكتו, שליחות האשעה הינה שליחות שאינה ניתנת לגירושין (ואמנם Tos' במסקנותם הבינו אחרת - שיש כח בשליחותה של

האשה ולא هو מילוי, ואין צורך במסקנה לחזק ולומר שהבעל ציווה עליה למסור לפולוני מסוימים).

לולי דברי תוס' והר"ן, אפשר להבין שליחותה של האשה שם, היא שליחות שנייתנת לגירושין, ומילא אין כל צורך בדוחקו של רע"א – והסביר הדברים: לאשה שבביאה את גיטה, נמסר כוח לרשות, אלא ש"טכנית" אין היא יכולה למסור את הגט לעצמה ישירות מבלי למןות שליח נסף, ולכן השלחות ניתנת לגירושין. בשונה מסוגיותנו בשליחות לאבא בר מנומי, שם אם הבעל אמר שימסור לאבא בר מנומי ורק הוא יהיה השליח, הרי שלא נתנו לכך שליחות לשליה.

אמנם ניתן לדחות ולומר, שמכיוון שישוף כל סוף אין האשה יכולה להתגרש ללא מינוי שליח נסף, אומדים אנו את דעתו של הבעל שלא ניתן בידה כח כלל, ולכן נחשבת שליחותה כאיינה ניתנת לגירושין. אלא שהגמ' שם הביאה כאחת האפשרויות, שהאשה תמנה שליח לקבלה, ותשאר היא עצמה שליח להולכה. וב証據, שלפחות לפי אוקימטה זו, השלחות ניתנת לגירושין ולא מצאנו שהגמ' תחלק בין שני המקרים ותעיר שלגביה האוקימטה שהאשה תמנה שליח להולכה נחשבת היא כשליח שלא ניתן לגירושין. אין אפוא כל צורך בדוחקו של רע"א בשיטת רשיי בהעמדת הגמ' שם, שהרי ניתן לומר שרש"י הבין שהסוגיא אינה עוסקת כלל בשליחות שאינה ניתנת לגירושין.

גם בשו"ת התשב"ץ חלק א סיימן כה (צינו רע"א בגלגולו הש"ס כד,א) נקט המחבר בפשטות, שהאשה שבביאה את גיטה – שליחותה ניתנת לגירושין, וכן הבין התשב"ץ בכוונת חידושי הרשב"א. אלא שהבנתו זו תלולה בהנחה אחרת שהנית, שחולקת על הבנת רע"א, ועל כך בעזה"י בהמשך אות ט.

ד. שיטת הפני יהושע

1. אין צורך לקבוע שהשליחות בטלת משום מילוי

אף הפני יהושע (בט' ב בד"ה רשיי והת שליח) מסביר כרע"א, שאין השליח ממנה את אבא בר מנומי, אלא הבעל הוא שמנה אותו ישירות שלא בפניו. אולם אין הפני יהושע מודקק לביאורו המקדים של רע"א, המסביר, שאין אפשרות שהשליח יהיה הממנה את אבא בר מנומי משום שהוא מילוי. הפני איינו עוסק כלל בשאלת זו, ונראה בפשטות, שאין כל צורך לנמק מדוע לא תיתכן כאן שליחות כשרה. די בכך שהבעל ממנה את אבא בר מנומי שלא

בפניו, כדי שלא יהיה כל צורך למסור שליחות בידו של השליך - אף שאם תימסר, תהיה שליחות כשרה.

אין כל צורך להכנס לחילוקו של רע"א בין שני סוגי שליחות, הקובע, שהסוג השני פסול ממשום מייל. חילוקו של רע"א בפרט זה אינו מוכחה, וכפי שכתב הוא עצמו. Tos'י במסקנותם בודאי אינם טוערים, שיש בשליחות מהסוג הב' חיסטרון ממשום מייל.

אין לנו כל צורך בשליחות כשהבעל ממנה ישירות, ואין כל מעלה לו היה כאן מינוי שליחות - אף לא לעניין מינוי הב"ז. גם ללא מינוי שליחות עדין עומדת השאלה במקומה מדויע לא יכול השליך למסור לבית הדין, כפי ששאל הפני", שמיד נביא את דבריו בעניין.

2. עיון בדברי הפני"

כאמור, רע"א הסביר שהשליחות פסולה ממשום מייל, ولكن: "אבל למסור להבית דין שחם יתנו לאבא בר מינויים לא מהני".

אולס עדין קיימת קושית הפני" - חן להסבירו והן לדברי רע"א, שאבא בר מינויים מונה ישירות ע"י הבעל, "זוזה המוליכו לאבא, מעשה קוף בعلמא קעביד" :

"א"כ לפניו קשה יותר למה ייפסל הגט אם מסרו ליד אחר להוליכו לאבא בר מינויים, אותו משום דלא בעין שליחות בכח"ג וסגי במעשה קוף, נחמיר יותר מלעיקר שליחות. דאיפלו hicca דאמר לו הבעל את הולך, אמרין לעיל ללישנא בתרא דhicca דאניס, משלחו ביד אחר, ולמה ייגרע שליחות זה לפסול אף במקומות אונס, דע"כ אמר הכא דאניס, דהא משמע, דאי hei שליח לגירושין חי שי ליה למסור ליד אחר".

ותירץ הפני": "וימיהו לפי מה שכתבתי לעיל לגבי מתנה הרי הוא כgetto, דא"כ במידי דלא בעין שליחות, כגון כתיבת הסופר לעניין מתנה, אפילו הכי אם עבר על דעת המשלח שלא מדעתו, העניין בטל למורי, כדמותה בלשון הרמב"ם זיל בהל' מתנה, וא"כ ה"ה והוא הטעם לנידון דין, דע"ג דלמוסרו ליד אבא בר מינויים לא בעין שליחות, ומשעה קוף בعلמא הו, אפילו הכי אם עבר על דעת הבעל - לשלו ע"י אחר ליד אבא בר מינויים, נפסל הגט ע"י כך כניל'".

כך צריך אפוא לפרש את הגמ' אליבא דהפני": "מכיוון שהוא 'שליח שלא ניתן לגירושין', יש לבעל הקפודה הרבה יותר על מעשיו של השליח. וכל סיטה מצוויה של הבעל אינה על דעתו ובטל הכל.

ולא זכיתי להבין דבריו. דמנין פשוט לה לגמרא שבמקורה של שליח שלא ניתן לגורוישן, שבעצם איןו שליח כלל, הקפתת הבעל רבה יותר. הרי גם בעיקר שליחות, אף שאם עבר השליח על דברי המשלח, השליחות בטלה לגמרי,Auf"כ במקרה של אונס, אף שאמר "את הולך", ללישנא בתרא משלו ביד אחר ולא אמרין שזה בנויגוד לדעתו. הסברא נوتנת שמה שחייב הפנוי שאף מיידי שלא צריך שליחות, אם עבר על דעת המשלח העני בטל, דיו להיות שליחות לעניין דעת הבעל.

ה. שיטת רשיי ב민וי שליח שלא בפניו

כאמור, הסבירו הפנוי ורעד"א, שלשליח שנשלח לאבא בר מינויי אין כח שליחות (לרעד"א משום ملي, ולפנוי נראה שהסיבה היא שהבעל לא מינהו שהרי מינה ישירות את אבא בר מינויי), ומה שיכל היה למסור לאבא בר מינויי - לא מדין שליחות יכול היה לעשות כן, אלא במעשה קוף בעלמא.

והוסיף הפנוי: "וכההיא דשאילו מקמי רבינוiani גאון בכללא רבתיה שהביאו בהלכות גזילות, והראיש והרשב"א והרעד"זיל סוף פרק המביא בתראי. וכולם הعلاו, דאפיילו עיי' עובד כוכבים מותר לשולח הגט ליד שליח הבעל, עובד כוכבים - מעשה קוף בעלמא קעביד ודלא כרבינוiani גאון".

פשוט הוא שהסבירים של האחוריים אין יכול להתקבל עיי' רבינוiani גאון ויש צורך לשיטתו בהסביר אחר של גמרתו.

מלבד זאת נראה, שלא "כולם הعلاו" בנגד רבינוiani גאון וכפי שנבאר.

בגמ' בגייטין (עא,ב - עב,א) מובאות מחלוקת תנאים: ר' מאיר שאמר שmailto מימסרן שליח, ור' יוסי שאמר שmailto לא מימסרן לשוליח. בהמשך מביאה הגמ' שרבע אשוי סובר, שלרי יוסי - אפילו ב"אמר אימרו" אין כאן שליחות. ראייה לדעתו של רב אשוי, מביא הגמ' מהברייתא: "ישמעו" לאפוקי ממאן דאמר מודה ר' יוסי ב"אמר אימרו".

וכתיב שם הרעד"ז (לג,א בדף הרעד"ז): "ויהקשת הרמב"ז זיל, מ"יט דמאן דפסל ב"אמר אימרו", אי משום ملي, מיili קא מסר איזהו לשוליח, הא לאו ملي מסר, אלא הרדי הוא עשו שליח שלא בפניו. וכי אין אדם עשו לעשות שליח שלא בפניו?! ומכך קושיתו מחדש הרמב"ז שהחיסרונו הוא מדין "לשמה". יעוויש.

הרא"ה, תלמידו של הרמב"ן, מקשה עליו, "ולפייך כתוב דלא פlige ר' יוסי אלא באומר אימרו מדעתכם, אבל בנסיבות שליח שלא בפנוי, כי הא ודאי לא פלוג". הר"ז מסכים אף הוא לראה"ה בהבנת דברי רבashi (אף שאינו מטכחים לקושיתו).

מקושית הרמב"ן ברור, שהבנתו, למי' ש"אומר אימרו" כשר, אין כאן חיסרונו ממשום ملي, מכיוון שיש כאן מינוי ישיר של הבעל והשליח אינו אלא עורשה מעשה קוף בעלמא.

אמנם רשיי הסביר שם אחראת. ווז"ל (ד"ה אלא כולה): "זה אמר לשניהם אימרו לפלוני ויכתוב, ולפלוני ופלוני ויחתומו, ואמרו לאותו סופר וכותב, ולאותן עדים וחתמו, שפיר דמי. דמודי ר' יוסי בהא, שהרי עשה שלוחין לך".

דהיינו, אף שבמילוי ס"ל לר' יוסי שלא מימסרן שליח, בגיןוד לר' מאיר שסביר ש"מילי מימסרן שליח - שדרץ הארץ לעשות שליח דברים, והוא נמי בדברים שלוחו של אדם כמותו", ס"ל לר' יוסי שאין דרך בכך, ומ"מ, כאשר אמר אימרו, גילה דעתו בפירוש ועשה שלוחים בכך. ברור שלדעת רשיי השניהם בגדר שלוחים הם, ומעשה שליחותם הם עושים, ולא מעשה קוף בעלמא, אף שאומרים-מןנים הם את אותן אנשים שאות שמותיהם ציין הבעל. זאת בגיןוד לראשונים שהבאו לעיל, שלא פlige שכשמצור הבעל שליח מסוים, הרי מינחו שלא בפנוי.

מכך שרשוי נזקק להסביר אחר ולא הסביר שיש כאן מינוי שליח שלא בפנוי, יש להסביר שסביר הוא כרבי חננאי גאון שא"א למנות שליח שלא בפנוי.

לדבריהם, לא נוכל לפרש שהמיןוי שלABA בר מנויי נעשה ע"י הבעל, והשליח מעשה קוף בעלמא קעביד. חייבם אנו לומר שהשליח עשה מעשה שליחות, וממילא פשוט אין כאן חיסרונו של ملي (וזדלא כרע"א). ושוב זוקקים אנו להסביר מדוע שליחות זו לא תועיל למנות את בה"ז כשליחים.

ו. דברי ראשונים - בגיןוד לדברי רע"א והפנוי

התוס' (ד"ה וכי מתיית כד,א) כתבו: "דכיוון שלא ניתן לגירושין אין לו לעשות אלא כמו שאמר לו הבעל".

פשטות דבריהם מורה, שהשליח אכן עשה מעשה שליחות ויש לו כוח לכך (וancock כך הבין רע"א במסקנת דברי התוס' - ודלא כחו"א והבנת רשיי).

גם הר"ן (טו, א בדף הר"י¹⁷) הוכח שיש לשילוח שלא ניתן לגירושין כה: "ולא למיינרא דשליח שלא ניתן לגירושין לא מצי משוי שליח... אלא הци קאמэр: דכיוון דשליח שלא ניתן לגירושין הוא, אין לו לשנות כלל ממה שאמר ליה הבעל וכוכו".

ומכיוון שלשיטם מעשה שליחות עשווה השליח, מה שאינו לשילוח לשנות כלל ממה שאמר לו הבעל ממשום שהוא שליח שלא ניתן לגירושין, איןנו יכול להיות מושבר כפי שהסביר הפנוי שחדבר הינו ממשום הקפדו של הבעל.

אף לשונו של רשיי מורה, שליח הוא, ומשמעותו לאבא בר מנומי היהת מדין שליחות לו היהת מתבצעת, אלא שכוחה של השליחות מוגבל מכיוון שהוא שליח שלא ניתן לגירושין, והגבלה זו היא שמנועת ממנו למסור ולמנוע את בית הדין כשלוחים. וכך לשונו (בד"ה והא שליח): "השליח הזה לא נעשה שליח לגרsha אלא למוסרו לאבא בר מנומי, הלכז לאו במקום בעל קאי למוסרו ליד אחר".

שומה לעילו להסביר מה החיסרונו בשליחות שלא ניתנה לגירושין, ללא הזדוקות לחיסרונו מצד מיili.

ג. החיסרונו בשליחות שלא ניתנה לגירושין

1. נפ"מ בין שני סוגי השליחות

הבאונו לעיל (ב, 1) בשם רע"א שני סוגי שליחות לפניו.
אפשרות א - הבעל מוסר ושליח את הכה לגרש. כימנה שליח זה שליח אחר, הרי נותן הוא לו את כוח הגירושין מכוחו הוא.

אפשרות ב - כח הגירושין נשאר בידי הבעל, והוא נמסר לידי שליח להיות "בעלם" עליו. שליחותו היא רק למנות את השליח השני של הבעל, ובמילים אחרות: להעביר לידי שליח את כוח הגירושין שבידי הבעל, מבלי שלו עצמו תהיה שייכות לכוח זה.

מתבקשת מאליה הנפ"מ בין שני סוגי השליחות. בסוג הראשון, יכול הבעל להחליט את מי למנות שליח, שהרי כוח הגירושין בידו הוא (נא"כ התנה הבעל את השליחות במפורש או במשתמע, ועל הצד שיעבור השליח על רצונו, לא מינהו כלל).

לעומת זאת בסוג השני של הש寥חות, מכיוון שאין בידו של השליה כל כח על הגירושין, הרי שאין ביכולתו למנוט איזה שליח שירצה. שליחותו הינה לדבר אחד: למסור את הגט וכח הגירושין לידי מי שציווהו הבעל, ומכיוון שציווהו על פלוני, איינו יכול למסור למשומו אחר.

2. **שליחות שלא ניתנה לגירושין - כח הגירושין בידי הבעל**

השליח שנצטויה למסור את הגט לאבא בר מינויי, שליח הוא על כך בלבד. בבית הדין איינו יכול למסור, שהרי איינו יכול למנוט שליח שעליו לא צווה. לא תועיל כאן העובדה שהעדרו של אבא בר מינויי הוא אונס ומסתמא הבעל היה מסכימים בכך'ג למינוי שליח אחר (קושית הפנוי), דמה בכך שה הבעל היה מסכימים, אם שליח אין כוח למנוט שליח. זאת בשונה משליחות כוהסוג הראשון, שבה יש לשליה כח למנוט כל מי שירצה, רק צריך שיהיה בכפוף רצונו של הבעל, וכשייש אונס ניתן לאמוד ולומר שהכח'ג היה הבעל מסכימים למינוי שליח אחר.

זהו החסר בדעת רב חינאי ורשי'י שלשיטם שאין מינוי שליח שלא בפניו, לא נוכל להסביר את הסוגיא כרע'א וכפנ'י. ולענ'ד זו גם ההבנה של התוס' והר'ין. זה בז'וק מה שכתב רשי'י בהסביר שליח שלא ניתן לגירושין ואת דבריו הבאו בסוף הפסקה הקודמת¹ (ז).

¹ זכינו, ואת מה שהעלו כנפ'ם בין שני סוגי שליחות מצאנו מפורש בחזו'א (בקשר אחר, ולא כפירוש של שליחות שלא ניתנה לגירושין).

החו'א (אבהע'ז סיון ג' אות ז), מסביר, שהוא שמויעיל לר'ם למנוט שליח בפני ג' בامر כתיבנו, אף שאelibא דרבא ס'יל לר'ם שמיל לא מימסרן, והוא משומש שהוא כאמור אמרו.

ותקשה החזו'א: וכי'ת סוף סוף תקשה ממתניתין דמביא גט וחללה משלחו ביד אחר, אלמא סתמא מרשו לעשות שליח אחר, והכא דוקא בבי'די!! ומתרץ החזו'א: תרץ דלא דמי לממתניתין. דהודות כיון שנעשה שלוחו של הבעל, יש לו הכוח לעניין גירושין, יוכל למנוט שליח תחתיו. וכשיעשה שלוחו חשב כעשה בעצמו... אבל עשיית שליחות הוא של השליה מפני שהוא בעליים על הגירושין, והלך בזה

צריך הוכחה שישיר הבעל והקפיד...
אבל בامر כתיבנו, כיון דמילי לא מימסרן לשליה, אין הדבר מסור לו שיעשה שליח על אותו הכו' שישי' לי, והכא דבר אמרו מהני, הוא מושם שנעשה שלוחים של הבעל לעשיית שליחות, לדעת הרא'ה והר'ין...
ובזה כל שלא פירש שיוכלו לעשות שליח לא נתן להם כח זהה...

3. אין בסוגיא בעיה של מיili

נוסיך ונעיר, שהסבירינו לא קיימת בסוגיאتنا (השליחות לאבא בר מנויומי) שאלת של מיili. לא מיבעי לדעת רשי"י בדף עא, ב שנימק שמיili לא מיםרון ממשום שאין דרך בני אדם למוסרנו, והרי כאן שצווה למנות את אבא בר מנויומי גילה דעתו, והוא כ"אומר אימרו".

אך גם ללא הסברו של רשי"י, או אף למ"ד שאף ב"אומר אימרו" מיili לא מיםרון, במקרה דין אין זה נחשב מיili, שהרי השליח מביא את הגט בידו, ומסירת השליחות באה עס הגדת.

אף רע"א שחידש הסבר זה בדעת רשי"י ובהו"א של תוס', כתוב שלמסקנה אין כאן בעיתת מיili לדעת תוס', ואם נכון הוא הסברינו ברשי"י, אין שום סיבה לחידש שרשי"י חולק. ובכבר הערנו לעיל שהפנוי כלל לא נזק להסביר זה.

ה. ההו"א של התוס' והר"ן

תוס' (ד"ה וכי מטית התם וכיו' כד א) הקשו: "ויאית שליח שלא ניתן לגירושין הוא, ולא מצי nisi שליח כדאמר בפי כל הגט, גבי ההוא דשור ניתא לדביתתו ואמר ליה יהביה לאבא בר מנויומי וכו'".

וחקשה רע"א (בחידושו סגב ד"ה ולפענ"ד): "דבריהם תמהווים, דאדרבא מסוגיא דכל הגט משמע, דאיilo היהתה נותנת לאבא בר מנויומי להוליך היה מהני, אלא למסור לחב"ד והם יתנו לאבא בר מנויומי זהו לא מהני, והיינו ממש כתירוצו דשליח שלא ניתן לגירושין אינו יכול לעשות אלא כמו שאמר הבעל, ואיך עלה על דעתם להקשות ממש".

תירוצו של רע"א בניו על ההבדל בין בי האפשרויות של שליחות, ושבהו"א חשבו תוס' שהוא מיili, ولكن לא תועיל שליחות כלל, לא בדף כתב ולא בדף כד א, ולכן הקשו תוס' כיצד האשה תוכל למנות שליח, ושאני אבא בר מנויומי דהו מינוי שליח שלא בפנוי, משא"כ בסוגיא בדף כד, שם אין מינוי שלא בפנוי.

(רע"א בפירושו מעלה אפשרות, שהבעל ימנה שליח שלא בפנוי - את מי שתמנה האשה, וshallot שליחות תהיה רק כשה האשה תמנה בפועל את השליח, כדי שלא תתעורר בעיה של "ברירה". רע"א דחה אפשרות זו משום שאם האשה אינה שליח, אינה יכולה לומר בפ"ג ובפ"ג - יעוייש. ולענ"ד אין צורך בכלל זה, דבפשתות כשהבעל לא ממנה במפורש אדם מסוים, אלא מצוה

שהאשה תמנה, אין הוא מפלפל ומכוון למנות באופן רחוק כפי שציר רע"א, אלא מסתמא כוונתו למסור כח ליד האשה שהיא תמנה.

מכך קושיתם חזרו בהם Tos' - להבנת רע"א - ולמדו שאין כאן חיסרונו משום מיili, ولكن יש שליחות גם ב"שליחות שלא ניתן לגירושין" - ובפשטות בשתי הסוגיות.

לענ"ד Tos' לא נקבע כלל לענייני מיili גם לא הזכירו מכך כלל. בחו"א הבינו, שלשליח שאינו ניתן לגירושין אין כח כלל (ולא קשיא מאבא בר מנויומי - כמו שהסביר רע"א בשם מיניוו הבעל שלא בפנוי). אך מכך קושיתם שאשה הרי ממנה שליח, הסיקו, שאף שליחות שלא ניתן לגירושין יש כח, אלא שצריך לעשות כמו אמר לו הבעל. והפירוש הוא כפי שבארנו.

כך מבואר גם בר"ן שהבאו דבוריו לעיל אותו. אף הוא Dziik מהגמ' בדף כד, שלשליח שלא ניתן לגירושין מצוי משוי שליח (ולא Dziik זאת מהגמ' בדף כט, כי שם ניתן להסביר שמנינו הבעל שלא בפנוי) ובא הר"ן לאפוקי מהבנה אפשרית, שלשליח שלא ניתן לגירושין אין לו כח כלל.

נזכור ונdagש, שאי היכולת לדיקק מהגמ' בדף כט, שיש כח שליח אף שאינו ניתן לגירושין, נובעת מכך שניתן להסביר שהיכולת למסור לאבא בר מנויומי נובעת ממינוו היישר ע"י הבעל, שלא בפנוי. אפשרות הסבר זאת, אינה קיימת לדעת רב חנינאי גאון ולדעת רשי"י כפי שהוכחנו, ועוד"כ רשי"י מסביר בדף כט את כוחו המוגבל של שליח שלא ניתן לגירושין, ושמכח זה יכול היה להיות ממונה אבא בר מנויומי.

מהו ההסביר להו"א של Tos' והר"ז? מדוע נצרכו לאפוקי מהבנה שליח שלא ניתן לגירושין, חסר כח לגמרי? על כך, בפיסקה הבאה.

ט. שיטת התשב"ץ, השוואת סיכום השיטות

כבר הזכרנו לעיל את ג', שהתשב"ץ למד, שליחסותה של האשה בהבאת גיטה אינה שליחות שלא ניתן לגירושין. דברי התשב"ץ מבוססים על הבנתו: "כל השליח הבא מכח שליח שי יכול לגרש במסירתו הגט ליד האשה, על בריחן שליח ראשון היה יכול לגרש מכוח שליחותו, שאל"כ לא היה הבא מכוחו כוחו יפה יותר ממנו".

ומכאן, שהאשה שמביאה גיטה "לא נפקא מכל שליח שניתן לגירושין, שאם היא לא הייתה שליח שניתן לגירושין, היאך היה שלוחה ליתן לגירושין, יציבא בארעה וג יורא בשםשמייא?"

ומכאן הבנתו, **שליח שאנו ניתן לגירושין אינו שליח כלל.**

מדובר לנו, שאין שליחות מן הסוג הב' שהזכיר ר'יעי. שליח שאין לו כוח לגרש אין יכול להיות שליח שמננה שליח. אין מושג של שליח כלל עניינו למנות שליח מכוחו של הבעל, כשהשליח עצמו אין לכך גרש (למנות יש יכולת הבעל שלא בפנוי, וזהו הסביר ליכולת למנות את אבא בר מנומו). נראה, שסבירתו של התשב"ץ עדמה לעניין התוס' והר'ין. בהוויא הבינו שאין מציאות של שליחות מהסוג הב', ומכיון שלשליחות שלא ניתנה לגירושין מן הסוג זהה היא, יש הפרש שכונת הגמ' בשאלתה "ויהא שליחות שלא ניתנה לגירושין" הייתה: וחרי אין כאן שליחות כלל.

תוס' וחר'ין נאלצים לחזור בהם מהבנה זו, רק מכח הוכחות מהסוגיא בדף כד - האשה שمبיאה גיטה.

התשב"ץ - נשאר בהבנה זו. האשה שمبיאה גיטה אינה שליח שלא ניתן לגירושין, ובסתנו הבנה זו באות ג. אין לו אפוא כל צורך לשנות את הבנה הבסיסית הפюטה לבני הגדר של שליחות.

רש"י - מצד שאין לו את היכולת להסביר את אבא בר מנומי כמיוני שליח שלא בפנוי, שחרוי ס"ל כרב חנינאי גאון (ונראה, שגם הלשון שליח שלא ניתן לגירושין משמעותה הפюטה שיש כאן שליח, דאל"כ היה לה למ"י להתבטא שאין כאן שליח כלל), מביאה אותו להבנה שיש שליח מהסוג הב', וזהו בעצם גידרו של שליח שלא ניתן לגירושין, ואין הוא זוקק ללימוד גדר זה מסוגית אשה המביאה גיטה (ואף אין יכולה למדוד ממש כפי שהסבירו).